

Majvečji slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah
Velja za vse leto \$4.00
Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States
Issued Every Day Except Sundays
and Legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N.Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 287 — ŠTEV. 287.

NEW YORK, MONDAY, DECEMBER 8, 1919. — PONDELJEK, 8. DECEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

VATIKAN IN PREOSNOVANJE CENTRALNE EVROPE

VATIKAN IMA IZMED DRŽAV, KI SO NASTALE IZ AVSTRO-OGRSKE, V POLJSKI NAJVEČJO OPORO. — Z VSEMI NOVIMI DRŽAVAMI BO SKUŠAL SKLENITI KONKORDAT TER JIM ITI V VSEH OZIRIH NA ROKO. — VELIKO PREGLAVICO MU DELAJO ČEHII — JUGOSLAVIJA POSTANE UZOR MODERNE DRŽAVE. — IZID SVETOVNE VOJNE NUDI VATIKANU VELIKO AKTIVNIH PREDNSTI.

Piše dr. Ivan Švegelj.

(Posebno poročilo "Glasu Naroda").

Pariz, Francija, konec novembra. — O tem predmetu razpravlja Franco Charles Loiseau v reviji "New Europe", katero izdaja znani angleški priatelj Jugoslovanov dr. Seton Watson. Gospod Loiseau si je pridobil dobro ime že dolgo pred vojno s svojima knjigama "Baikanski Slovani in avstrijska kriza", ki je izšla leta 1898 in s knjigo "Jadransko ravnotežje", ki je izšla leta 1901. Pozneje je kot diplomatični pogajalec med Vatikanom in francosko republiko proslil s svojim uspešnim spriznjenjem nasprotnih si svetovnih nazorov.

Konservativnemu duhu katoliške cerkve, ki ne temelji na stopnjevittem organičnem razvoju v življenju narodov, bi se v prvem trenutku ne zdelo zažljivo katastrofalno uničenje države kot je bila habsburška monarhija, ki je bila, sodeč po zunanjostih, izrečeno katoliška. Nobenega dvoma tudi ni, da je politika protestantske Nemčije tekom vojne izrabila te simpatije Vatikanu za Avstro-Ogrske, kot se je že preje poslužila avstrijskega orodja, da uvede do padca Slovanom prijazne politike kardinala Rampolle.

Že dolgo pred vojno pa je bilo tako demokratični napravi kot je katoliška cerkev jasno, da so v razmerju s habsburško monarhijo kljub zunanjemu splošovanju, katero so kazali habsburški vladarji, izgube vedno večje kot pa dobički. To je bila gotova stvarizza vlade Jožefa II. ter naprej v dobi Metternicha in v nastopu Madžarov prav do dne dunajskega veta proti izvolitvi Rampolle za papeža. Katoliška cerkev je izprevidela, da se mora vspršiče velikega napredka v narodnosteni in demokratičnem oziru v Centralni Evropi oprostiti nasilnih vezi, ki so jo vezale z dinastijo in so bile nevredne katoliške cerkve. Ravno med Slovani prejšnje avstrijske monarhije v jugoslovenskih vprašanjih ter v maloruskih vprašanjih na severu sta se posluževala vlada in diplomaciji katoliškega svečeništva kot orodja za povpševanje verskih šenjanj, ki so služila nemškim in madžarskim interesom. Resnični interesi katoliške cerkve pa so bili s tem ogroženi. Uničeno je bilo vse delo velikega Leona XIII. in njegovega učencev Rampolle. Tako konkordat Vatikanu s Črnogorom leta 1886 kot konkordat s Srbijo leta 1914 je skušala dunajska vlada, čeprav brez uspeha preprečiti. Treba pa je priznati, da je dolgotrajno razmerje rimske kurije z Dušnjem pogoste omogočilo prvi, da je uplivala na Dunaj v pomirjavnem zmislu. Ta upliv je v preteklosti ublažil politične in parlamentarne boje. Podpiral je tudi naše slovanske narode v težkih dolgih letih pred vojno.

V pismu papeža kardinalu državnemu tajniku z dne 8. novembra 1918, to je tri dni pred podpisanjem premirja, je zavzela katoliška cerkev, ki je že dolgo časa računala z neizogibnim razpadom monarhije, svoje stališče napram novi uredbi Evrope. Tega se ni bilo treba katoliški cerkvi dati, čeprav je v interesu oproščenih narodov zelela, naj se izvrši brez posebnih zapletljajev, ki bi imeli v sebi kak nevarnost za obstoj novih držav. V svojem pismu je rekel papež: — Naročili smo svojemu nunciju na Dunaju, naj stopi v prijateljske odnose z narodi, ki so pričeli živeti kot samostojni. Cerkev, ki je pop in družabnost in koje edini cilj je poplemenitev človeštva vseh časov in dežela, prizna lahko brez težkočlegi legitimne, teritorialne in politične izpremembe med narodi.

Poljska je bila ona med novimi državami, koje postanek je Vatikan najgorješje pozdravil. Interesi cerkve in nove države se v tem slučaju združujejo, in dejstvu, da je Poljska republika, nudi cerkvi priliko pokazati celenu svetu, da soglašajo njeni nauki in principi z demokratičnimi principi.

Povsem drugačen je položaj Čeho-Slovaške. Zastran eksponiranega zemljepisnega položaja in vsled stoletja trajajočih bojev je postal ta domoljuben in trdovraten narod, ki je dal svetu Jana Husa predbojne svobodne misli, kajti Hus je nastopil že dolgo prej, predno je bil v Nemčiji Luter. Med narodom je nastala v verskem oziru velika brezbrinjnost napram cerkvi in velika opozicija od strani nižjega duhovništva napram škofom germanofilskih namen, katere je avstrijska vlada vslila Čehom. Vse to je škodovalo katoliški cerkvi ter dovedlo do reformacijskih gibanj kot naprimer do odprave celibata. Tudi na Češkem pa bo morala domaća vlast spoznati vrednost moralnega reda, za katerega deluje cerkev ter bo gotovo skušala skleniti pogodbo, ki bo odgovarjala oboje stranskim interesom in ki bi zagotovila obstoju prostih cerkva v prosti državi po ameriškem ozoru.

Drugačno pa je cerkveno vprašanje pri Jugoslovanih. Loiseau pravi: — Tukaj nimamo katoliške enote kot na Poljskem ali katoliške krize, ki je posledica svobodomiselstva kot na Češkem. V Jugoslaviji so tri glavna izpovedanja: katolicizem, pravoslavje in mošamedanstvo. Jugoslavija postane lahko vzorec moderne države, v kateri bo katoliška cerkev, ne da bi zahtevala zase predpove, uživala največjo dnevnost ter vršila svoje poslanstvo. —

Duh vlade v državi SHS, vzori srbske in črnogorske pogodbe z Vatikanom, domoljubno razpoloženje naše duhovščine, duh Štrosmarjerja in Kreka in pamet, katero je pokazal Rim v zadevi staroslovenske liturgije, vse to nam jamicu povoljno rešitev tega vprašanja. V prejšnjih časih se se številni pomislili, če bi se združil v eni državi katoliško in pravoslavno verouzvoreden in tako ljudje so mizili, da bi bilo to veikia nevarnost za državo. Ti časi pa so sedaj minuli. Nemci in Madžari so se teh sredstev posluževali toliko časa, dokler niso bila popolnoma obrabljena. Naš narod so naučili spo-

NOVI NAČRTI

D'ANNUNZIA

D'Annunzio namerava napasti celo Dalmacijo ter pozivlja Bolgare, naj napadejo Jugoslove.

London, Anglija, 7. decembra. — V poročilu na Exchange Telegraph Co. iz Aten se glasi, da je Srbija zaprla svoje meje.

Gabriele D'Annunzio, ustaški italijanski voditelj na Reki in njegov pristaši so napravili skrajno drženje in naravnost presenetljiv načrt za pospešenje svoje stvari in hočjo v neposredni bodočnosti napasti Split, soglasno s privatnimi poročili z dalmatinskih virov, ki so ponavadi zelo dobro poučeni.

V prizorjeni so bili naporji z italijansko strani, da se vprizori v Črnigori in Albaniji istočno z napadom na Split in Italijani so tudi pozvali Bolgare, naj napadejo Jugoslove.

Oni, ki hočjo anektirati celo Dalmacijo, so postali v Črnigori in Albaniji misije, da načenjujo narod na upor, vendar pa dosedaj se ni znano, kakšne uspehe so dosegli te misije.

Istočasno se ugotavlja, da se je puške in drugi vojni material vložile na Bolgarsko v namenu, da bi slednja porabilo to orožje za boj proti Jugoslovani.

Opazovalci dajejo izraza mnenju, da ni bila nameravana kampanja izključno delo D'Annunzija, temveč v glavnem delo njegovih prijava.

Med tem pa je 30 tisoč jugoslovenskih vojakov v Dalmaciji pripravljenih, da udarijo vspršiče najmanjšega znamena agresije od strani Italijanov.

V splošnem prevladuje prepričanje, da je Srbija pripravljena uporabit vse svoje vire, da brani svoje pravice.

Položaj je skrajno napet in poteka iz Pariza kažejo, da si mornarji delegati na vse načine prizadevajo rešiti čimprej mogoče jadransko vprašanje.

STALIŠČE JUGOSLAVIJE

Jugoslavija je obvestila najvišji vojni svet, da bodo njene čete streljale na Italijane.

Pariz, Francija, 7. decembra. — Jugoslavani so obrnili pozornost najvišjega vojnega sveta na zelo resni položaj zadev ob Jadranskem morju ter so formalno obvestili svet, da bodo njene čete streljale na italijanske prostovoljce, ki bi prekorčili demarkacijsko črto.

Informacije, ki so prisile v zadnjem času glede načrtov pesnika D'Annunzia in glede mogočih napadov na Split, Kotor in Bar, so bile se ojačane vsled novic, ki so prisile v Pariz v zadnjem času, v katerih se je glasilo, da je pričakovati takega napada v nedeljo, 7. decembra.

Soglasno s srbskimi poročili so italijanski prostovoljci na Reki začutili mesto in na njih mesto so stopile druge italijanske čete.

Pred kratkim je prisila neka italijanska bojna ladja z zaščitnimi lučmi na Reko ter rekognoscerila.

Srbi trdijo, da so dobili v roke dorepondence med kraljem Nikolom ter njegovimi ministri, ki kaže, da je odpotovanje Nikole iz Pariza v Cap Martin le uveden korak bega v Italijo, če bi se načrt

izvajal na Črnogoro.

znavati vrednost medsebojne strpljivosti in verskega miru. Katoliška cerkev ima v Slovenih in Hrvatih zveste sinove, popularno svečenstvo ter zasluzne može v različnih redovih.

Beglarska vlada ne bo padla v napake stare avstrijske vlade ter znala ohraniti verski mir v deželi, ne da bi zahtevala od katoliške cerkve političnih uslug. Jasno je, da bodo tudi Nemška Avstrija, Ogrska in Rumunska sklenile pogodbo z Vatikanom in to tembolj ker so te države v pretežni večini katoliške.

Izid svetovne vojne nudi Vatikan veliko aktivnih prednosti poleg negativnih prednosti, ki so v tem, da sta izginila dva mogočna faktorja hohenzolernstvo in carizem. Glavna naloga Vatikana je, da ne bo dajal prednosti italijanskim ali romanskim narodnostim težnjem, kajih povspreševanje, bi lahko postala za Vatikan nevarno v velikem svetu Slovanov.

DRHAL VLADA V ITALIJI ALI BO POSTALA

NEMČIJA MONARHIJA?

Osem je bilo mrtvih, dvainštirideset pa ranjenih. — Množica je na valila na ječe in kasarne.

Rim, Italija, 6. decembra. — (Poročilo Ass. Press.) — V sredo in četrtek so se vršili veliki nemiri v Mantovi. Osem oseb je bilo mrtvih, dvainštirideset pa ranjenih.

Drhal je vdrla v kasarne, premagala mačo posadko, prekinila vso telefonsko in brzjavno zvezzo, vstavila promet, vdrla v ječe ter izpustila veliko število zločincov.

Divjanje je trajalo toliko časa, dokler niso došeli karabinerji ter strojnimi puškami napravili.

Rimsko časopisje je objavilo vse podrobnosti glede položaja v Mantovi. Neki listi pravi, da je devaska zbornica v Mantovi odbrnila strajki toda s pogojem, da se bodo vrstile demonstracije.

V slučaju, da se bo večina prebivalstva izrazila za monarhijo, bo zasedel prestol bivši kronprince Friderik Viljem.

Nemški monarhisti so prekinili izgњanjam kajzerjem vse zvezče.

Bauer je notranji vodja takozvanega notranjega sveta monarhistične stranke. On je specijalist v težki artilerijski. Na njegovo tovorjanje je začela Kruppova tovarna izdelovati 42-centimeterske topove, ki so tako naglo porušili belgijske utrdbe.

ČEHII MOBILIZIRajo

Trije vojaški razredi so bili poklicani pod zastavo radi razvoje na Ogrskem.

Kodanji, Dansko, 5. decembra. — Čehoslovaška vlada je odredila mobilizacijo treh vojaških razredov, soglasno s poročilom z Dunajem na "Tidende".

V poročilu iz Prage, v katerem se obravnavata položaji, se glasi, da prodira 21 čehoslovaških divizij v smernici proti ogrski meji.

Čehoslovaška je bila brez dvojma vznemirjena vsled poročila o monarhističnem razvoju na Ogrskem, ki se je pojavil po izpraznjenu Budimpešte od strani Rumunec ter vsled agresivnosti, katero so pokazale pred kratkim ogrske čete, ki so nastanjene na Francozi.

Ta sklep temelji na natančni analizi položaja kot je razviden iz zaupnih sporočil iz Nemčije, ki kažejo, da ni nemški narod takoj načelno proti ogrski meji.

Novejša poročila iz Prage so pa

javljala o napadu na čehoslovaške

čete od strani ogrskih mejnih čet.

Glasi se, da so bile ogrske čete

pogname preko meje.

KDAJ SE BODO MAJNERJI VRILI NA DELO?

Chicago, Ill., 7. decembra. — Predlog, ki je bil izročen večer Lewisu in Greenu, vsebuje številnost odstotno povisjanje plače za premogarje ter sprejem komisije, ki bo študirala plače, profite in vse druge razmere v premogarski industriji. Te informacije je objavil dr. F. C. Honnold, tajnik Illinois Coal Operators Ass.

Nadalje je izjavil, da bo po njegovem mnenju končan štrajk v torek ali v sredo, da se pa majnerji niso bili vrnili pred petkom na delo.

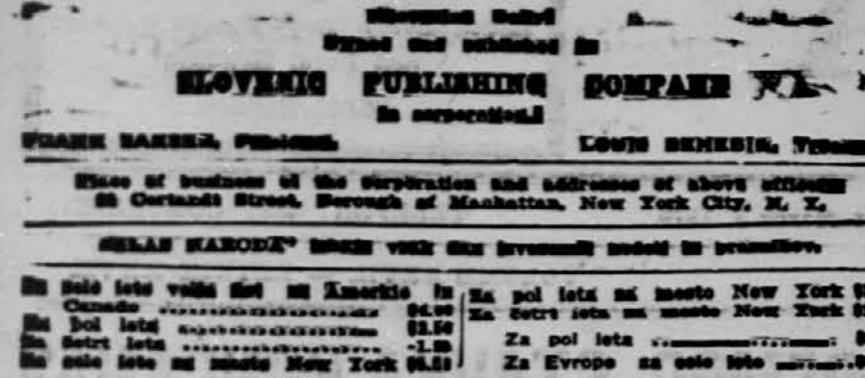
italijanskih pustolovev posrečil z ozirom na Črnogoro.

znavati vrednost medsebojne strpljivosti in verskega miru. Katoliška cerkev ima v Slovenih in Hrvatih zveste sinove, popularno svečenstvo ter zasluzne može v različnih redovih.

Beglarska vlada ne bo padla v napake stare avstrijske vlade ter znala ohraniti verski mir v deželi, ne da bi zahtevala od katoliške cerkve političnih uslug. Jasno je, da bodo tudi Nemška Avstrija, Ogrska in Rumunska sklenile pogodbo z Vatikanom in to tembolj ker so te države v pretežni večini katoliške.

To pomenja, da so Zdržene države še vedno del tega postopanja. Amerikanci niso bili za tako očitno akcijo ter so trdili med drugimi stvarmi, da bi pretinja z blokado zadostovala. Odobrenje poslanice, vsebujoče vojaško prednost, pa je bilo soglasno, kar ka-

"GLAS NARODA"

ENAKOPRAVNOST ALI KAJ?

Srbi, Hrvati in Slovenci so se združili v eno državo, Jugoslavijo, ali kot jo oficijno imenujejo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na tem mestu ne bomo razpravljali, na kak način je prišlo do te združitve in kakšen bo bodoči ustroj te države.

Omeniti hočemo le par malenkosti, ki jasno kažejo, da skušajo nekateri srbski prenapeteži slediti slavnim uзорcem stare Avstrije ter igrati ulogo protežerja.

Tako je naprimer zelo sumljivo znatenje, če vidimo, da se oficijno našega jezika, to je slovenskega jezika, sploh ne vpošteva, čeprav se je glasilo celo v nesrečni krfski deklaraciji, da bodo vse tri veje jugoslovenskega rodu popolnoma enakopravne ter da bo vsakemu plemenu zagotovljen obstoj, jezik, kultura in-vera.

Jugoslovanski konzulat v New Yorku ni dosedaj doposal nikanom niti ene vrste slovenskih obvestil. Čudimo se le, da so ta obvestila pisana vsaj v latinici, kajti nič bi ne bilo čudnega, če bi šel šovinizem tako daleč, da bi se ta gospoda posluževala izključno cilicie.

Povsem jasno je, da take stvari našim ljudem ne ugajajo in da pričenjajo gojiti vsledtega mogoče neupravičene sumnje, a sumnje vendar.

Prav posebno v takih malenkostih je treba strogo paziti na razpoloženje naroda, kajti zveza med tremi jugoslovenskimi plemenami je povsem nova, in odgovorni krog ter njih izvrševalni organi bi morali storiti vse, kar je v njih moči, da napravijo to zvezno bolj trdno.

Zelo šepav je izgovor, da razume vsak naš človek srbščino. Lahko je res, da jo razume, a žali ga omalovaževanje našega lastnega jezika, ki smo si ga znali ohraniti tekom tisoč let proti najhujšim navalom germanstva, madžarstva in italanstva.

Tudi jugoslovenski informacijski urad v Washingtonu se dosedeno poslužuje le srbo-hrvatsine in zaanj slovenščina sploh ne eksistira.

Domnevali smo, da je narodni šovinizem poginil sredi gorja pretekle svetovne vojne, a smo se tudi v tem oziru precej grdo zmotili.

Jugoslovanska ali bolj rečeno srbska gospoda, ki je sedaj na krmilu in ki hoče čeprav ne z dekretem, a faktično uveljaviti srbščino kot edini državni jezik jugoslovenske države, naj si zapisi te naše dobrohotne besede za njo ter naj se tudi ravna po njih.

To jim svetujemo v njih lastnem interesu.

Človek nima mogoče nikakih slabih navad, a ima hujše.

Kričanje ne pomeni nič. Včasih kokoče kokoš, ki je zvalila le eno jajee, tako, kot da je zvalila cel asteroid.

Bil je tako sramežljiv, kot časopis, kadar hvali slednji svoje lasne zasluge.

Resnica je najbolj dragocena stvar, kar jih imamo. Varujmo torej z njo.

Mogoče bi bilo potom številki in dejstev dokazati, da ni v Ameriki nobenega domačega kriminalnega razreda z izjemo kongresa.

Vsa človeška okolica je, ki dela podnebje.

Vsaka človeška zadava je patetična. Tajni izvor humorja ni veselje, temveč žalost. V nebesih ni nikakega humorja.

Bojazljiv človek zasluži polno vrednost ter zahteva le desetino. Pogumen človek pa zahteva dvojno vrednost ter se poravna za pol.

Najti je moralno često in nemoralno čustvo. Zgodovina nam kaže, da nam je moralno čustvo omogočilo spoznati moralnost in kako izogniti se ji. Zgodovina pa nas je tudi naučila, da nas nemoralno čustvo spravlja v stan spoznati nemoralnost in kako uživati jo.

Usmiljenje je za žive, zavist za mrtve.

Sama božja milost je hotela, da imamo v naši deželi tri neprečaunaljivo dragocene stvari: — prostost govora, prostost zavesti in pamet, da se nikdar ne poslužimo niti prve niti druge.

Ni je stvari na svetu, ki bi bila tako nevedna kot leva roka človeka, seveda z izjemo — ženske zapestne ure.

Klasično, — to je knjiga, katero ljudje hvalijo, a je ne čitajo.

Najti je ljudi, ki so v stanu storiti vse mogoče dobre in jumake stvari, z izjemo ene: — ne morejo namreč prikriti nesrečnim svoje lastne sreče.

Dopisi

Brooklyn, N. Y.

Zopet se je enkrat oglašila gospa Storklja pri članu "Slovana" v Brooklynu in prinesla mu je 2. decembra lepega, zdravega sinčka, ki že prilično pojde prvi tenor. Veliko bogastvo za "Slovan", ker mu tenorjev primanjkuje. Našemu Johnu in Mary Gerjovich skrenoč estitam!

Pevsko društvo "Slevan".

Benders Junction, Pa.

To je lepa farmerska naselbina in tudi ena hrvatska družina je tu, ki je šele to jesen kuharje 109 akrov; več kot polovica je obdelane. Večinoma so tu takozvani Pensylvaničani. Druži. Slovenci smo le mi, pa nismo stanovitni tu, ker le fence (ograje) delamo pri železnicni, da vklj. ne ubijejo farmerje. Jaz sem bil to poletje v Severni Dakoti. Pronašel sem, da so farmerji strokovno organizirani in tudi North Dakoti. Torej če je farmerju potrebna organizacija, je še bolj potrebna obogeni trpin, da se lažje upre kapitalistu. Pretekli je že en mesec, odkar smo šli na stavko. Tu kažem, da je vse črno od komarjev.

Slate quarry (?) tudi dobro obratujejo tu na okolici in cemenviti mlini tudi, dokler imajo premog. Od tu je 6 milj do mesta Wind Gap in 8 do lepega mesta Nazareth.

Tu homi zaštrajkali na Novo leto. Štrajk bo trajal nekako štiri mesece. Potem se pa zopet podamo za fenecon po New Jersey, tam kjer je vse črno od komarjev.

Slate quarry (?) tudi dobro obratujejo tu na okolici in cemenviti mlini tudi, dokler imajo premog.

Zdaj pa končam. V tem letu se več ne oglašim, tudi iz tega kraja ne. Vsem voščim vesole božične praznike in srečno novo leto!

C. Makue.

Chicago, Ill.

Jugoslovani, na javen shod! Izvirne perečile iz domovine! Glavni govorilci bodo Franjo Svetek in dr. L. Perič, zastopnika jugoslovenskega delavstva in vladu na mednarodni delavski konferenci v Washingtonu, D. C., ter najboljši jugoslovenski govorilci Etnib Kristjan. Shod se vrši v nedeljo 14. decembra ob dveh popoldne v Hoerberjevi dvorani na vogalu Blue Island Ave. in 21. ulici.

Od leta 1914 do danes 1919 smo bili popolnoma odstranjeni od domovine. Le malo vesti — in te strogo cenzurirane — je došlo po naših trgovih okraj oceania in vse do si želi izvirnih poročil o položaju v domovini.

V Ameriko sta pred kraljčinom dospela iz domovine dva Slovenca, Frane Svetek in dr. L. Perič, da se vdeležita kot zastopnika jugoslovenskega delavstva in vlade, mednarodne delavski konference v Washingtonu, D. C.

Jugoslovanska Republika. Združenje, dobro vedo, da si narod po Ameriki želi izvirnih ustrenih poročil iz domovine, je tako napravilo rojaka Franca Svetka in dr. Periča za sodelovanje na par slovih, v kar sta ona dva privolila z največjim veseljem.

Pridite vsi in pripeljite s seboj svoje prijatelje. Prilik, da čeprav ne resnico o položaju v domovini, se nam ne bo mudila tako kmalu zopet, zato vse na shod v nedeljo 14. dec. točno ob dveh popoldne!

Jugoslov. Rep. Združenje.

Diamondville, Wyo.

Poročam vam, da smo v okolici Kemmerer, Wyo., znova zastavili 1. decembra, ker nismo bili zadovoljni s 14-odstotnim povisnjem plače. Stavka se nadaljuje mirno. Prihodnosti poročam o stavki kaj več.

Stavkar.

Klein, Mont.

Kar se tiče štrajka, je še neizpremenjen kot je bil ob začetku in tudi nam ni prav nič znano, kdaj se bodo zedinili naši delavski voditelji in operatorji. Kaker se ču je, ne se tako hitro zakaj delajalec se nočno vkloniti našim živim pravici. Organizirano delavstvo bo pa tudi vztrajalo pri svojih zahtevah do konca, naj štrajk traja še tako dolgo, zakaj zmaga je getovo na delavski strani, ako bomo složni.

Tukaj se ne čuje, da bi bilo kaj stavkokazov in tudi ni čuti o nobenih nemirih.

Omeniti moram, da imamo tukaj v Montani prav sibirsko zimo. Vedno pada sneg. Ne vem, kaj bo, ako estavne tukaj celo zimo, z kaj tudi tukaj bo začelo pravljeno vremena za premoga za kurjava, ali bo še določno trajal štrajk.

Kakor se čuje iz raznih naselbin je povsod strašna draginja in tudi tukaj so cene precej visoko pomaknjene, skoraj do vrha. Samo nekateri slovenski mesar v bližnjem mestu se drži starih cen. To je ne-

kaj vrednega za nas, in tudi omenjenemu ne bo škodo, ako se ta kaže.

K sklepui depisa pozdravljam vse štrajkarje širom Amerike.

Štrajkar.

Bear Creek, Mont.

Tudi jaz se oglašam iz te premorske naselbine Cital se da dopis v št. 277 Glas Naroda iz Youngstown, Ohio, o dveh slovenskih stavkokazih. Pa se bolj zanimivo je slišati, ko dopisnik pravi: oče in sin, oba stavkokaza in tudi Mihaela. Tako je prav, le na dan s takimi nizvrednimi!

Iz njegovega življenja hocemo navesti par črtic, ki bodo najboljše osvetile njegov značaj.

Nekaj iz življenja

H. C. Fricka

Pred par dnevi je umrl v New Yorku H. C. Frick, eden ajevijih jeklarskih magnatov te dežele ter sprva zaveznik in tovarš Carnegie-ja, a pozneje njegov neizpostavljen nasprotnik. Kot Carnegie, je bil tudi Frick veliki izkorisitevlar delavstva, kajti drugače bi ne mogel nagromaditi takega bogastva kot ga je nagromadil.

Iz njegovega življenja hocemo navesti par črtic, ki bodo najboljše osvetile njegov značaj.

Kmalu po koncu Državljanske vojne je pisal Henry Clay Frick, iz Mount Pleasant, Pa., Mellon Banking House v Pittsburghu pišmo, v katerem je prosil banko za posojilo \$20,000, s katerim je hotel spekulirati s koksom in kokosimi pečmi. V kolikor je mogla banka doznačiti, je obstajalo potrjevanje na vrednost, ki je bila vredna \$100,000.

Jugoslovanska Knjižnica jednotna je priznala, da je Frick vse pravilno.

JOHN GOUDIER, M. M. M. ANTHONY MOTZ, 6441 Ave. M. St. Chicago, Ill.

IVAN VAROGA, 5120 Natrona Alley Pittsburgh, Pa.

POROTNIKI:

GREGOR J. PORENTA, 6028 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.

LEONARD SLABODNIK, 606 E. 4th St., Toledo, Ohio.

JOHN RUPNICK, 8, E. 2nd Ave., Duluth, Minn.

MATT FOGOREC, C. 7 W. Madison St., Room 888 Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:

JOSEPH PLAUT, Jr., 633-7th St. Calumet, Mich.

JOHN MOYER, 842 2nd Ave., Duluth, Minn.

DRUDŽEVALNI ODBOR:

RUDOLF PERDAN, 6028 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.

FRANK SKRABEC, 4646 Washburn Street, Denver, Colo.

GREGOR HREŠČAK, 497-5th Ave., Johnstown, Pa.

Družbeno gibanje: GLAS NARODE.

Vse stvari tikajo se uradnih zadev, kajti tudi denarne pošiljatve naj se pošiljajo v obveznični poštni urad.

Jugoslovanska Knjižnica jednotna je priznala, da je Frick vse pravilno.

Gregor J. Porenta, 6028 St. Clair Ave., NE Cleveland, Ohio.

Leonard Slabodnik, 606 E. 4th St., Toledo, Ohio.

John Rupnick, 8, E. 2nd Ave., Duluth, Minn.

Matt Fogorec, C. 7 W. Madison St., Room 888 Chicago, Ill.

Načrtno gibanje: GLAS NARODE.

Vitez iz rdeče hiše

(Le Chevalier de Maison Rouge.)
ROMAN IZ ČASOV FRANSKE REVOLUCIJE.

Spisal Aleksander Dumas star.

(Nadaljevanje.)

"Lorin", je rekel Maurice, "ali se ne naučiš nikoli govoriti tako, kakor govori drugi ljudje? Res, nudiš me s svojo okrutno poezijo."

"Kaj? Jaz naj govorim, kakor vsi ostali ljudje! Zdi se mi, da govorim celo bolje. Kar se tiče moje poezije, ljubček, poznamo neko Emilijo, ki se mi ne zdi napačna; toda vrniha se k tvoji."

"Kaj? Ali k poeziji?"

"Ne, k tvoji Emiliji."

"Mar imam kako Emilijo?"

"Pojdi ne, tvoje jagnje je menda postalo tiger in ti je pokazalo zobe, tako da si sedaj sicer beliš glavo, toda zanjubljen si."

"Jaz zanjubljen?" je odvrnil Maurice in zganih z glavo.

"Da, ti si zanjubljen."

"Le ne skrivnosti več, ker dobro vsi vemo, da Cythéra močneje udarja, kot pa zrom Zevs vladarja."

"Lorin", je spregovoril Maurice in prijet za votki ključ, ki je ležal na nočnični čmariči, "praviti, da jameem življeni, žim boin čul od tebe en sam vzor."

"Gовори torej o politiki tudi radi tega sem prišel; ali veš najnovejšo?"

"Kaj takega?"

"Glasoviti vitez iz Rdeče hiše načaja v Parizu."

"Ali res?" je vzkliknil Maurice in se vrzaval.

"Da, sinči je prišel v mesto, preoblačen v narodnega gardista. Neka ženska, navidezno iz ljudstva, toda najbrže kaka aristokratinja, mu je prinesla oblike k mestnim vratom; trenutek za tem, da se roko v roki stavlja v mesto. Šele ko sta bila davno že mimo, je jela straža nekaj sumiti. Nastala je rabuka in tekli so takoj za njima. Zginila sta v neki hiši v Rue Saint-Honoré, katere vrata so se odprala na čudovit način. Hiša je imela drug izhod na Champs-Elysées. Vitez in njegova sokrinka sta zginila. Hko bodo podrlki in lastnika obglavili; teda to vitez ne bo zadreževalo, da bi ne ponovil poskusa v četrtni."

"Ne dă se tajiti, da je vitez iz Rdeče hiše drzen in poguščen slovenski."

"Da, a tudi pola ljubezni."

"Ali veruješ, da ljubi kraljev?"

"Ne verujem, točka govorim, kar sem čul. Sicer je že tako drugih očarala, da se ne simenočudi, ko bi bila tudi njega zapljala."

"To nič ne deč, vitez mora imeti sokrivate v Templu samem."

"Mogoče:

ker ljubezen gorka ne pozna zidov."

"Lorin!" je vzkliknil Maurice in nastrial k tistem.

"A da, saj res?"

"Torej ti si enakega imenja kakor drugi."

"Zakaj ne?"

"Ker bi imela po tvorjeni računu kraljeva dvesto ljubimcev."

"Dvesto, tristo, štiristo. Saj je dovolj lepa za to. Nisem dejal, da jih ljubi, toda oni ljubijo njuno."

"Ti torej praviš, da vitez je Rdeče hiše?"

"Jaz pravim, da je vprizoren proti njemu prava gonja, in zvitajoč bo moral biti, ako be hotel ubehiti volumnu republike."

"In kaj pravi občina te temu?"

"Občina bo ukreila, da bo morala vsaka hiša imeti na pročelju zapisana imena stanovalev in stanovalev."

"Oh, izborna misel!" je vzkliknil Maurice.

Maurice si je res domneval, da mu to sredstvo pomorce najti neznanico ali vsaj kako njenio sled.

"Kajenda?" je pripomnil Lorin. "Jaz sem že stavil, da nam te odredba prizene najmanj petsto aristokratov v roke!"

Med Lorinem in Lordinom se je začul na ulici hrup. Ropotanje bohnov, v začetku oddaljeno, se je bližalo vedno bolj in kmalu so zveneli zvoki takrat splošno znane koračnice.

"Kaj je to?" je vprašal Maurice.

"To je razglasenje občinskega sklepa."

Udobnost in zdravje

Bolniške sobe potrebujejo svežega zraka in čiste gorkote. Uporaba prenosnega PERFECTION OIL HEATERJA dovoljuje obajo. Po zrašenju hitro ogreje sobo, da čisto brezdušno gorkoto, kardarkoli in kjerkoli jo potrebujete.

Z uporabo SoCony petroleja goril deset ur ena galona. Brez saj, brez pepela. Pripravno za takojšnjo uporabo. Vprašajte prodajalca, naj vam pokaže Perfection.

STANDARD OIL COMPANY OF NEW YORK

PERFECTION Oil Heaters

stotore mladih Parižanov, ki so se bili oborožili v svrhu, da se uprejo vsakemu poskušu tiranu Kapeta v prilog. (Kapeta so imenovali kralj I. Ludovika XVI.) Se včer je zjeno nagubenim čelom, uprtimi očmi, bledim licem, srecem polnem neke mešanice uravnega sovraštva in fizičnega usmiljenja. Je Maurice z mečem v roki prisostoval obgleavljanju kralja ter je menda edini med vso mnogo — umolknil, ko je padla glava tega sinu svetega Ludovika, čigar duša je odletela proti nebesom. Dvignil je kriška svoj strašni meč in vsi njegovi prijatelji so vzkliknili: "Živel, svoboda!", ne da bi bili opazili, kako se to pot njegov glas izjemoma ni združil z njivom.

To je bil mož, ki se je podal zjutraj dne 11. marca v sekcijo, katere tajnik je bil. Tu je bilo zelo živalno vretenje. Sklepali so hoteli o adresi na narodno skupščino v svrhu udruženja zarot, ki so jih vprizarjali girodisti. Zato so nestrupno pričakovali Maurice. Vsi so izražali sovraštvo in zgorjenje nad aristokratom in izdaljali, zlasti nad vitezom iz Rdeče hiše. Toda proti splošnemu pričakovanju je Maurice vedel hladno in molčiče: spremno je sestavil sklic, opavil svoje delo v treh urah, vprašal, je li seja že končala, in izpel, ko so mu potrdili to, svoj blouk ter se napotil v snezi proti Rue Saint-Honoré.

Ko je dosegel tja, se mu je zdel Pariz popolnoma nov. Zagledal je oni ogel, kjer se mu je bilo ono, pojavila lepa neznanca unirajuča se pestrem vojakom. Nadtečeval je pot do Marijinega mesta, in sicer po enaki cesti, ki je bil prehodil ob njeni strani, vstavljal na onih točkah, kjer ju razne patrule niso puščale dalje, in poslavljala na mestih, ki so ga spominjala na to vsej pogovor, ki sta imela ono ne.

Maurice je prekoračil mestove in se kmalu nahajal v tedanjem Viktorjevi ulici.

"Ubojica ženska" je imela Maurice, "sinči ni pomislila, da ima noč same dvanaštrajt in da ne bo trajala dalje nego čez noč! V solnem svitu že najdem vrata, skozi katera se je bila iznenadila, in kdo ve, če je sam ne ugledal na takšnem oknu."

Maurice je bil prisostoval zavzetju bastilje. Bil je tudi v Versailles in se 10. avgusta boril kakor lev pri oblegaju Tuilerij. (Nekdanja rezidenčna palača v Parizu.) Priznati mu je treba, da je tega znamenitega dne pomeril ravno težko patriotov kolikor Svečarjev, kajti ni hotel trpeti, da bi se pod republikansko karnamejno skrivali morildi, in pod redno Svečarsko obliko vožniki republike.

Tako po napovedi vojne je stobil Maurice med prostovoljce in se je zelo pomeril dve mali ulici, eno na desni, drugo na levi. Bili sta blatni, slabo tlakovani, prezrani od zapornic in mostičkov, pod katerimi se je vel majhen potok. Pod nekim ločami so se srušile kože in razširjale oni neprijetni duh prostovarstva, ki človeku zapira srce. Maurice je iskal in poizvedeval skoraj dve uri, a načel ni nicesar, uganil nicesar; desetkrat se je v miru počivljal.

Ko je Maurice zopet odpril oči, je zapazil dve mali ulici, eno na desni, drugo na levi. Bili sta blatni, slabo tlakovani, prezrani od zapornic in mostičkov, pod katerimi se je vel majhen potok. Pod nekim ločami so se srušile kože in razširjale oni neprijetni duh prostovarstva, ki človeku zapira srce. Maurice je iskal in poizvedeval skoraj dve uri, a načel ni nicesar, uganil nicesar; desetkrat se je v miru počivljal.

Ko je Maurice zopet odpril oči, je zapazil dve mali ulici, eno na desni, drugo na levi. Bili sta blatni, slabo tlakovani, prezrani od zapornic in mostičkov, pod katerimi se je vel majhen potok. Pod nekim ločami so se srušile kože in razširjale oni neprijetni duh prostovarstva, ki človeku zapira srce. Maurice je iskal in poizvedeval skoraj dve uri, a načel ni nicesar, uganil nicesar; desetkrat se je v miru počivljal.

"Kaj je to?" je vprašal Maurice.

"To je razglasenje občinskega sklepa,"

pa mora obtožene čakati porenne obraznave.

V tem mestu se je pripeljal prvi slučaj spalne bolezni. Umeta je za to boleznišnico Mrs. Ella Dankulovič, katera je nepruhomljivo en teden spala. Znaki te bolezni so se pokazali tudi v mestu Winnipeg.

Hibbing, Minn.

Sodnik Martin Hughes je obsojal George Smiljanica na \$375 od škodnine, ki jo je moral plačati Papi Ereole. Smiljanec se je namestel z avtomobilom v Ereole ter mu prizadel hudo poškodbo.

Milwaukee, Wis.

Inkorporirana je bila milwaukeecka tvrdka Devos-Zrimsek Comp. Družba se bo pečala s splošno električno inštalacijo. Predsednik družbe je naš roják Mr. Frank Zrimsek.

Družino John Vodovnik, 460 Park St., je posetila štorklja. Zdaj je vredno, da bi bil povrhu še nečink!

V tem tiči usodepolna zmota. Le izobraženemu proletarju je mogočno uveljaviti se, stopiti na plan, bojevati se proti krivicam, zahtevati svoje pravice... Le izobraženemu proletarju se bo znalo upreti kapitalizmu in usphemom. Tak delavec bo znalo vedno sam presojati situacijo, najti pravi moment za boj, kreniti po pravilni poti. Nevednež bo to nemogoče. Zato le izobražujmo se, pomnožimo naš duševni zaklad, da popravimo, kar smo doslej zamudili.

Slovenski delavec je doslej vsed lažnje in nezadostne vzgoje dovolj trpel, težko mu je bilo stopiti iz teme nevednosti. Kakšno je bilo tudi njegovo življenje?

S štirinajstimi letom je zapustil proletarski otrok ljudsko živo. V njej se ni toliko ni naučil, da bi se mogel gladko izraziti v maternem jeziku, kaj še da bi imel svoje misli da bi jih mogel napisati. Kako težko in okorne mu je tekla roka! In redkokdaj se je zgodilo, da bi mu dala ljudska šola prilike svobodnemu razmahu duševnih in telesnih zmožnosti. Vse je vkljeneno. Brez duše in srečje je naša šola, v njej ni toplotne življenja.

Kaj se pa naučimo v naših ljudskih šolah?

V vseh ljudskih šolah, kakor tudi večinoma pri drugih narodih uvajajo priročni otroški razum v zmoto z mozačnim razlaganjem stvarjanja ter se vse to predčuje kot sveto resnico. Samo pripovedovanje o nevtrinjih čudežih. Realnost stvarjanja in življenja je pa tako drugačna!

V biblijskih zgodbih so glavnejši čudeži celo upodobljeni, da se tako učinkovite omami otroške duše z vsemi sredstvi fantazije. Ni čuda, da ni v naši vzgoji skoro nobene resnike znanosti. Glavni vzrok je prisposavati temu, da ker se otrokom že od vsega začetka predočuje kot golo resnico tritočletne bajke. Znanost in živa narava pa učita drugač. Tako se napravi iz otroka navadnega verskega fanaticika, ki nima nobenega pravega pojma o znanosti in naravi.

Tako raste prepričen samemu sebi ubogi proletarski otrok. Njegovo življenje je življenje drevesa v gozdu. Viharji gredo preko njega: bita ga dež in burja, obseva ga redkokdaj sonce: bilka v vetru je otrok usode, kdo živi brez smeri in brez cilja.

In ko mora zgoditi prijeti za težko delo, mu je edina uteha dejstvo, da ni sam v svoji nesreči, da najde povsod dosti sotropinov. Nezadeno je živel proletar pred vojno. Nezadeno ga je imela vse oblasti. Živel je od danes do jutri, brez smotri.

A danes se je pa že marsikaj predragačilo. Proletariat, ta ogromna sila, se je vzdržal in je pričel vstajati. Trpljenje, ki ga je doživel, težke izkušnje zlasti v letih svetovne vojne — vse to mu je odprlo oči in pokazalo pot. Zdaj ve, kam spada.

Mesa se je jela zbirati, da se otresi tisočletnih okov duševnega in fizičnega suženjstva.

A to še ni zadost. — Če smo se pridružili socijalistični stranki in ce redno plačujemo svoj mesečni prispevek, nismo izvršili vse. Dolžnost vsakega zavedenega socijalista je: da propagira in da zanesi ideje socijalizma med najširše kroge nezdevnega proletarijata. Bogat zaklad razuma je v našem priprostem narodu zkopen. Le do nje je treba z besedo, s knjigo, s časopisom in s poukom.

Približuje se dan svetovnega preobrata; dan, ko se bo preuredila sestanja kriščeva človeška družba. Novi vek se poraja. In ta novi vek potrebuje resnega, izobraženega in vestnega proletarijata, da bode kos veliki nalogi, ki mu gre nasproti. Geslo naše bodi:

— Vse za izobrazbo in vzgojo! Izobražene delavec je za vsako delo: njegova je bodočnost!

("Naprek.")

obiskal te dni in pravi, da se počuti že mnogo bolje. Upati je, da skoraj popolnoma ozdravi.

Vročinska bolezen se prav pogodi mudi v naši naselbine ter ne povablja in nezažrelja gostuje po domovih naših rojaku. Leta 26. nov. poročena v naši cerkvi, sta

10letni deček Edward Vidie, 1402 Hickory St., in pa Mes. Mary Legan, 1401 North Broadway.

WSS WSS WSS WSS WSS WSS

ALI STE BOLNI?

Ako imate kako bolezen, ne glede na to, kateri zdravnik vas ni mogel oskrbiti, pride k meni. Vrgli vam bo veče zdravje.

Oddaljenje ali pa pomanjkanje denerja naj vas ne zadriže. Vse zdravim snako: bogate in revne. Jaz sem v Pittsburghu najboljši specijalist za moške in sem nastanjen že mnogo let. Imam najboljši opremljen urad, tudi storž za X-zarko, v katerem morem videti skozi vrat. Imam svojo lastno lekarino v kateri se nahaja vse vrste domačih in importiranih zdravil. Ne boste boleči in pride k meni kot k prijatelju. Govorim v vašem jeziku. En obisk vas

GOZDNI ROMAR

FRANCOSKI SPISAL GABRIEL PERRY.

Za "Glas Naroda" prevedel G. P.

97

(Nadaljevanje.)

— Ah, — je vzdihnil Fabijan, — še vedno sem upal, da mu bom mogel odpustiti.

— Kako to? — je rekel Pepe. — Odprustiti morilcu vaše mate, re bi pomenjalo strašljivost. Umoriti človeka, ki se ne more braniti, to bi bil skoro zločin. Prijatelj Kučilja pa nas je rešil iz zadrega. To je njegova stvar. Kaj praviš k temu, Bois-Rose?

— S takimi dekrezi kot jih imamo v rokah mi, bi vsako sodišče v mestu odsodilo morilca na kazen osvetje in indijanskim pravijočem, bi mi tudi ne prizanesla. Bog je hotel, da nam ni bilo treba prekriti krv belokoča. Pravim ti kot Pepe, to je stvar Kučilja.

Temu izreku starega rovca se je Fabijan uklonil, a še vedno je razmišljal v dnu svojega sreca ter ni vedel, ali naj se veseli tega nepriskovanega razvoja ali pa žaluje radi njega. Še vedno je ležal obliko žalosti na njegovem čelu. Bil je manj vajan kot njegova dva tovariša sličnih krvavih prizorov ter je mogel vsled tega le z odporom odobriti njih neusmiljene skele.

Tekom tega časa je dobil Kučiljo nazaj vse svojo prejšnjo neznamnost. Cela zadava se je izvanredno ugodno obrnila zanj. Na truplu onega, ki ni mogel več govoriti, je vrgel pogled zadoščenega srda te rmarial poluglasno:

— Na kakih stvarach počiva usoda človeka! Pred dvajsetimi leti je bilo moje življenje odvisno le od odsotnosti drevesa. Nato pa se je obrnil proti Fabijanu:

— Dokazano je popolnoma, da sem vam izkazal veliko uslugo. Ah, Don Tiburio, odločite se morate, da ostanete za vedno moj dolžnik. Čujte, imam pa misel, ki vam daje v roko sredstvo, da ta dolg odplačate. Tam leži neizmerna bogastva ter gre le za to, če se spominjate svoje dane besede.

Kučiljo, ki je klub obljubil Fabijana vedel, da sta dati besedo in držati jo dve stvari, je z nemirom pričakoval odgovora Fabijana.

— Ah, saj res. Dolgujem vam še krvno eeno, — je rekel slednji.

Kučiljo se je delal kot da je razčlanjen.

— Dobro! Ta kri vam bo izvrstno plačana, — je nadaljeval, — ali mož z zaničljivim izrazom. Nikdo pa ne sme reči, da sem delil zlato z vami. Vaše je.

— Vse? — je vzklknil Kučiljo, ki je komaj mogel vrjeti svojim ušesom.

— Vi ste bedasti, — je rekel Pepe. — Ta lopov bi ga umoril tudi zastonj.

— Vi ste Bog! — je vzklknil Kučiljo, — in le vi znate ceniti mojo vest v celi njeni velikosti. Kaj, vse zlato?

— Do najmanjšega praška, — je odvrnil pripristo Fabijan. — Jaz nočem imeti nicesar skupnega z vami, niti zlata ne.

Nato je dal Kučilju znamenje. Bandit je planil, mesto skozi seč proti mestu, kjer je stal njegov konj ter se vrnil par trenutkov po znotravnem vreču. Nato pa je potisnil narazen grmičevje, ki je cedajalo Zlate dolino ter kmalu izginil izpred oči Fabijana.

Solnce je stalo na višku svoje poti. Širilo je blesteče luč ter osvetljevalo v dolini raztreseno zlato.

Mrzlica se je lotila Kučilja. Vspričo pogleda na rmenkasto luč, ki je izhajala od zlate, je njegovo srce burno utripalo. Sličen je bil tigr, ki vdre v ovčjo stajo ter ne ve, katero žrtev bi si izbral. Nje gove izbuljene oči so hotele obseči naenkrat vse pred njegovim, nognami ležeče zaklade in malo je manjkalo, da se ni v napadu divjega veselja vrgel na tla ter se pričel valjati po zlatu kot se valje de smrti preganjan jelen v vodi jezera. Kmalu pa je postal neko liko bolj hladnokrvni. Razgrnil je po tleh svojo vrečo in ker mu ni bilo mogoče vzeti s seboj vseh zakladov Zlate doline, je vrgel krog sebe nemirem pogled.

Tekom tega časa ni Diaz, ki se je ustavil nedaleč od pozorišča, zaloig, izgubil iz sebi niti najmanjše stvari. Zapazil je nenadni pojav Kučilja ter sltil, kakšno ulogo bo morda igral. Čul je tudi napredni alarm bandita. Konečno je videl tudi krvavi zaključek za loigre.

Dotedaj je stal nepremično kot kip sredi planjave. Objokoval je usodo svojega glavarja ter upanja, katera je uničila njegova smrt.

Kučiljo je ravno izginil v Zlati dolini, ko so trije loveci videli, kako se je Diaz dvignil ter jim prihajal nasproti. Bližaj se je počasnih korakov, kot pravicočnost Boga, kojega orodje je tudi mora postati.

Svojega konja je peljal za uzoč in glavo je pobesał proti tlom. Vrgel je žalosten pogled na Don Štefana, ki je ležal nepremično v svoji krvi. Smrt ni izbrisala neizprenemljivega ponosa na njegovi veni.

— Ne karam vas, — je rekel. — Jaz na vašem mestu bi ravnal prav tako. Koliko indijanske krvi sem že prelij, da zadostim svoji ovatevčljivosti! Ne karam vas raditega, a se jokam, da sem moral s svojimi očmi videti, kako je padel mož trdnega sreca, mož, ki je držal bodočnost Sonore v svojih rokah. Slava moje dežele je umrla z njim.

— Bil je, kot pravite, mož trdnega sreca, a sreca iz skale, — je rekel Bois-Rose. — Bog naj bo milostljiv njegovi duši!

Sree Fabijana je pričelo bolestno utripati. Diaz pa je nadaljeval s posmrtnim vojvodi Armandu:

— On in jaz, oba sva sanjala o oproščenju mogočne province, o dnevnih sijajih. Niti on, niti jaz ne bova nikdar videla prihoda teh čini. Ah, zakaj nisem bil jaz ubit mesto njega! Borilec manj bi ne ogrožal stvari, za katero sva se borila. Smrt načelnika pa je napravila konec vsemu. Zakladi, ki so baje skriti tu v pesku, so bili namanjeni za preporod Sonore. Mogoče ne veste, da se nahaja tu v bližini...

— Mi vemo to, — je rekel Fabijan.

— Dobro, — je odvrnil Diaz. — Jaz nimam nobenega opravka več s to neizmerno zlato jamo, kajti vedno sem imel rajši pogled na mrtvega Indijance, ki je padel od moje roke kot pa pogled na zaključek zlatega prahu.

— Ta skupni svet proti Indijancem je še povečal nagnenje, kateri je gojil Bois-Rose proti Diazu, ki je že itak dosti veljal v njegovi očeh vsled svojega junija v nesobičnosti.

— Vsa upanja so bila uničena v pristanišču, — je nadaljeval Diaz trpko. — Vsega tega pa je kriv izdajalec, katerega hočem izročiti vaši pravicočnosti, ne raditega, ker je prekanil vas, pač pa te ditega, ker je uničil orodje, ki bi lahko z božjo pomočjo napravil iz moje domovine mogočno kraljestvo.

— Kaj hočete reči s tem? — je vprašal Fabijan. — Ali naj to pomeni, da je Kučiljo...

— Ta izdajalec, ki je dvakrat skušal umoriti vas, prvič v haciendi del Venado, drugič pa v gozdu v bližini haciende, je bil omi, ki nas je povedel v late dolino.

— Torej Kučiljo vam je prodal skrivnost Zlate doline! O tem sem bil skoro prepričan. Ali pa veste to natančeno?

— Tako natančeno kot bom nekega due stopil pred obličejo Boza. Ubogi Don tefan mi je pričeval, na kak način je izvedel Kučiljo za obstoj in lego zlatega zaklada, namreč s tem, da je svojega tovariša, ki je prvi razkril zaklad, zavratno umoril. Če ste torej mnenja, da zasluzi človek, ki vam je dvakrat stregel po življenu, pravicočno kaznen, potem je vaša stvar odločiti tako.

Potem ko je dal Pedro Diaz to svojo izjavo, je pričel močnejše pripenjati pas svojega konja ter se pripravljati na odhod.

— Se eno besedo, — je vzklknil Fabijan. — Ali je ta konj, ki izpodnika na desno prednjo nogo, že dolgo last Kučilja?

— Dalj kot dve leti, kot sem čul govoriti.

Ta zadnji prizor je uvel Kučilju. Seč bombažnega grmičevja je bila dosta močna, da mu je zapirala pogled na ostale. Lahko pa bi udarila strelo pred njegove noge in ne obrnil bi pogled na zlata. Klečč na pesku je plezel naprej po tleh, posutih z zlatimi kepami, ki so ležale tik druga poleg druge kot zvezde na nebeskem svodu. Žile na njegovih seneh se bile napete in njegovo lice pokrito z znojem. Bil pa je videti bolj kot žrtev kake duševne bolesti kot pa neomejeni gospodar velikih bogastev, kar je predstavljalo cilj, po katerem je vedno hrepel.

(Dalje prihodnjek)

Kdo bo plačal račune?

O prilikl preobrata novembra 1918 je razpustila Narodna vla- da v Ljubljani deželni zbor kranjski — in obenem tudi deželni zbor. Ustanovila je likvidacijsko komisijo deželne uprave in revi- zionsko komisijo. Ta slednja naj bi pregledala delovanje bivšega deželnega odbora kranjskega od zadnjega zasedanja deželnega zobra.

Revizijska komisija je izdelala občarno poročilo in ga je pred pol letom predložila deželnemu vladu in Ljubljani v presojo, ker je ta stopila na mesto razpuščenega deželnega zobra.

V prejšnjih časih se je izvolil iz srede deželnih poslanec odsek za letno poročilo, in deželni zbor je potem sklepal o poročilu. Oziroma o delovanju deželnega odbora, ker deželni red ima stroge predpise o delokrogu deželnega odbora, posebno glede porabe kre- ditov in izdatkov, ki niso v proračunu kakor ga je prejel deželni zbor. Deželni odborniki jamčijo osebno.

Vlada pa do danes ni še naredila nobenega sklepa, brez tega je pa pravilna likvidacija deželne uprave nemogoča, ker vlada ne more iti preko odgovornosti deželnega zobra, kratkomalo na dnevni red.

Ali bodo davkoplačevalci plačevali račune za slabo gospodarstvo deželnega odbora? — Za to se lepo zahvalimo!

Omenili smo, da dolži Zadružna centrala deželju kranjsko za 2 milijona krov. V slučaju, da bo dežela obsojena plačati ta znesek, kdo ga bo plačal? Ali bi se deželni zbor s tem vprašanjem ne bil pečal? — Če je vlada prevzela posle deželnega zobra, se mora tudi s tem pečati.

Naj navedemo še drug slučaj uzornega gospodarstva bivšega deželnega odbora, ki je dal neomajano oblast deželnemu glavarju dr. Šusteršiču. Ta je kupil pri tvrdki Sondergger, Viehhandlung, Balgach v Švici, krave za skupno ceno 220,524 frankov, plačljivo leta 1920. Vnovčevalnica za živilo in mast, ki je naredila za čas svojega obstanka čez 10 milijonov čistega dobitka, je založila pri Kranjski deželni banki za plačilo teh 220,524 frankov 600 tisoč krov, in banka je prevzela garancijo upram tvrdki.

Kako se je pa valuta od tistega časa spremenila, je tudi vsakemu znano. Vnovčevalnica je dobila 10 milijonov v druge svrhe po- rabilu, cela akcija s švicarskimi kravami v Medvodah se je skrajno ponesevala leta 1920 je blizu, kdo bo plačal teh 220,524 frankov v Švici, ki reprezentira danes gotovo dva in pol milijona krov?

Kdo bo plačal račune?

PRVA POŠILJATEV OBLAČIL ZA JUGOSLOVANSKE OTROKE.

V zvezi s pomočno akcijo American Relief Administration Children's Fund dobivamo sledeće poročilo od American Yugoslav Relief:

American Yugoslav Relief, 511 Fifth Avenue, New York City, je dobil brzojavko od evropskega agenta od American Relief Administration European Children's Fund, glasom, katere je natančen pregled položaja izkazal, da je skrajna potreba preskrbeti vboje razcapane otroke v Jugoslaviji s sledećo robo:

70,000 parov čevljev in nogavie; 99,000 yard blaga za oblačila, prvočinkino gumbov, cvirna itd. in 4,000 izgotovljenih sukenj.

Denarna sredstva, ki jih je American Yugoslav Relief izročil American Relief Administraciji European Children's Fund, so omogočila začetno pošiljatve potrebnega blaga. Ta pošiljatve je bila od- pravljena dne 25. novembra. Naročilo se je več blaga, ki bo odposlano, čim se nabere denar za nakup.

Ne karam vas, — je rekel. — Jaz na vašem mestu bi ravnal prav tako. Koliko indijanske krvi sem že prelij, da zadostim svoji ovatevčljivosti! Ne karam vas raditega, a se jokam, da sem moral s svojimi očmi videti, kako je padel mož trdnega sreca, mož, ki je držal bodočnost Sonore v svojih rokah. Slava moje dežele je umrla z njim.

Bil je, kot pravite, mož trdnega sreca, a sreca iz skale, — je rekel Bois-Rose. — Bog naj bo milostljiv njegovi duši!

Sree Fabijana je pričelo bolestno utripati. Diaz pa je nadaljeval s posmrtnim vojvodi Armandu:

— On in jaz, oba sva sanjala o oproščenju mogočne province, o dnevnih sijajih. Niti on, niti jaz ne bova nikdar videla prihoda teh čini. Ah, zakaj nisem bil jaz ubit mesto njega! Borilec manj bi ne ogrožal stvari, za katero sva se borila. Smrt načelnika pa je napravila konec vsemu. Zakladi, ki so baje skriti tu v pesku, so bili namanjeni za preporod Sonore. Mogoče ne veste, da se nahaja tu v bližini...

— Mi vemo to, — je rekel Fabijan.

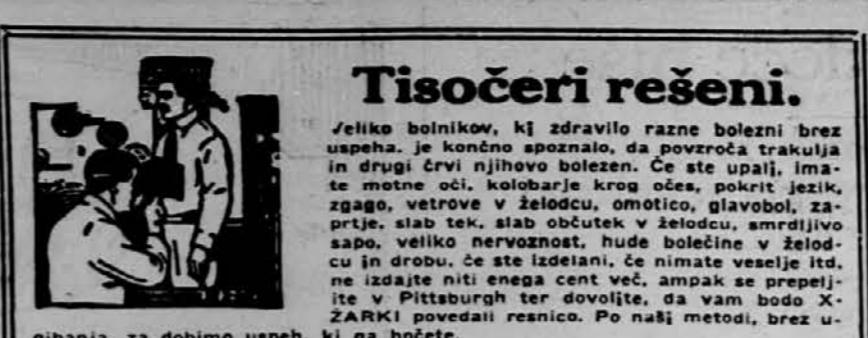
— Dobro, — je odvrnil Diaz. — Jaz nimam nobenega opravka več s to neizmerno zlato jamo, kajti vedno sem imel rajši pogled na mrtvega Indijanca, ki je padel od moje roke kot pa pogled na zaključek zlatega prahu.

— Ta skupni svet proti Indijancem je še povečal nagnenje, kateri je gojil Bois-Rose proti Diazu, ki je že itak dosti veljal v njegovi očeh vsled svojega junija v nesobičnosti.

— Vsa upanja so bila uničena v pristanišču, — je nadaljeval Diaz trpko. — Vsega tega pa je kriv izdajalec, katerega hočem izročiti vaši pravicočnosti, ne raditega, ker je prekanil vas, pač pa te ditega, ker je uničil orodje, ki bi lahko z božjo pomočjo napravil iz moje domovine mogočno kraljestvo.

— Kaj hočete reči s tem? — je vprašal Fabijan. — Ali naj to pomeni, da je Kučiljo...

— Ta izdajalec, ki je dvakrat skušal umoriti vas, prvič v haciendi del Venado, drugič pa v gozdu v bližini haciende, je bil omi, ki nas je povedel v late dolino.

Tisočeri rešeni.

Veliki bolnik, ki zdralivo razne bolezni brez uspeha, je končno spoznal, da povzroča trakulja in drugi crvi njihove bolezni. Če ste upali, imate moči oči, kolobarje krog očes, pokriti jek, zgago, vetrove v želodcu, omotico, glavobol, zapesti, slab tek, slab občutek v želodcu, amdrojivo zapo, veliko nervoznost, hude bolečine v želodcu in drobu, če ste izdelani, če nimate veselje itd. ne izdajate niti enega cent več, ampak se preprečite v Pittsburgh ter dovolite, da vam bodo X-ZARKI povedati resnico. Po naši metodi, brez u-

gibanja, za dobimo uspeh, ki ga hočete. Če imate trakuljo ali druge crve, vam jih bo pregnala naša metoda v kratkem času brez neprilika.